

MINISTERSTWO
KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

PODSEKRETARZ STANU
dr hab. prof. IH PAN Magdalena Gawin

Warszawa, 28 lutego 2020 r.

DOZ.070.2.2020.JW

Wojewódzcy konserwatorzy zabytków
/według rozdzielnika/

Szanowni Państwo,

Zgodnie z art. 90 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (dalej „u.o.z.”) w ramach koordynowania działalności wojewódzkich konserwatorów zabytków, Generalny Konserwator Zabytków może ustalać ogólne kierunki ich działania, wydawać instrukcje i wytyczne określając sposób ich postępowania oraz żądać od nich sprawozdań z działalności. Mając na uwadze dotychczasową praktykę, a także liczne kontrowersje związane z prowadzeniem prac w zakresie poprawy charakterystyki energetycznej obiektów zabytkowych, przekazuję *Wytyczne w zakresie ochrony wartości dziedzictwa kulturowego w procesie poprawy charakterystyki energetycznej budowli zabytkowych.*

Termomodernizacja obiektów budowlanych staje się obecnie koniecznością. Aktualne tendencje w ogólnoświatowym budownictwie zmierzają do ograniczania konsumpcji energetycznej obiektów budowlanych. Pojawiają się nowe wytyczne zużycia energii oraz izolacyjności przegród budynków, zawarte w przepisach budowlanych: krajowych i europejskich. Rosną także oczekiwania użytkowników budynków w stosunku do komfortu użytkowania oraz ponoszonych kosztów eksploatacji. Obniżenie emisji pyłów, jak i poprawa efektywności energetycznej budynków jest jednym z celów rządu RP. Służy temu m.in. Program Czyste Powietrze 2020, skierowany do osób fizycznych będących właścicielami lub współwłaścicielami domów jednorodzinnych lub osób posiadających zgodę na rozpoczęcie budowy.

Należy jednakże pamiętać, że zabytkowe budynki stanowią specyficzną grupę obiektów. Ich termomodernizacja nie może przebiegać w sposób przypadkowy, determinowany wyłącznie kwestiami natury ekonomicznej. Często obserwuje się przekształcone elewacje, które w wyniku takich prac diametralnie zmieniły charakter i wyraz architektoniczny, w tym w związku z niewłaściwie zastosowanymi metodami ocieplenia, a

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Administratora oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

także doborem kolorystyki, naruszającej tożsamość kolorystyczną historycznych założeń przestrzennych. Zatem podejmowane działania modernizacyjne muszą uwzględniać wartość historyczną lub artystyczną krajobrazu kulturowego.

Powyższy dokument odpowiada również na potrzebę wynikającą z dotychczasowego braku ujęcia w „Krajowym Planie Działań dotyczącym efektywności energetycznej dla Polski” sprecyzowanych zasad i rekomendacji dotyczących termomodernizacji obiektów zabytkowych.

Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski”, został opracowany na podstawie art. 4 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. poz. 831). Zgodnie z art. 24 ust. 2 i załącznikiem XIV do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 1, z późn. zm.), zwanej w dalszej treści „dyrektywą 2012/27/UE”, państwa członkowskie UE są obowiązane przedkładać Komisji Europejskiej krajowe plany działań zawierające informacje o środkach przyjętych lub planowanych do przyjęcia mających na celu poprawę efektywności energetycznej.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844 z 30 maja 2018 r., zmieniła dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej. W dyrektywie tej w pkt. 18 zapisano: „Należy wspierać badania naukowe dotyczące nowych rozwiązań służących poprawie charakterystyki energetycznej budynków i obiektów zabytkowych, a także testowanie takich rozwiązań oraz jednocześnie zapewniać ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego”.

Wymienione wyżej regulacje mają charakter ramowy, co oznacza, że nie ustanowiono w nich poziomów wymagań obowiązujących jednolicie we wszystkich krajach UE, a jedynie zobowiązano państwa członkowskie do ustalenia konkretnych wymagań i wprowadzenia odpowiednich mechanizmów w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków, które będą miały zastosowanie na ich terytorium.

Podstawę do sporządzenia strategii „Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej” dla Polski, przyjęty 23 stycznia 2018 stanowiła ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 831). Co istotne, wyłącza ona w art. 8. 1, podpunkt 2, 1 zasady jej stosowania do obiektów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Również obowiązek sporządzenia świadectwa charakterystyki energetycznej dla budynku lub części budynku, o którym mowa w ustawie z dnia z dnia 29 sierpnia 2014 o charakterystyce energetycznej budynków (Dz.U. z 2018 r. poz. 1984 art. 3. 1, podpunkt 4. 1) nie dotyczy właścicieli i posiadaczy budynków podlegających ochronie na podstawie

przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przepisy krajowe uwzględniają zatem specyfikę obiektów zabytkowych, wprowadzając wyłączenia w zakresie charakterystyki energetycznej zabytków.

W „Krajowym Planie Działań dotyczącym efektywności energetycznej dla Polski”, zwrócono uwagę na konieczność uwzględnienia charakteru i specyfiki budynków zabytkowych przy dokonywaniu termomodernizacji. Stwierdzono np., że „ocieplenie ściany od zewnątrz jest rozwiązaniem najbardziej powszechnym i poprawnym z punktu widzenia fizyki budowli. Zdarza się jednak, że np. z uwagi na zabytkowy charakter budynku, wykonanie izolacji termicznej na elewacji nie jest rozwiązaniem pożądanym. W takich przypadkach, gdy chcemy poprawić izolacyjność cieplną ścian zewnętrznych, możliwe jest zastosowanie ocieplenia od strony wewnętrznej. Zaletą tego rozwiązania jest możliwość zachowania oryginalnego wyglądu elewacji oraz poprawa charakterystyki energetycznej pojedynczego pomieszczenia lub lokalu w budynku, w którym nie zaplanowano kompleksowej termomodernizacji. Należy się liczyć przy tym, że niestarannie wykonane ocieplenie od wewnątrz może wiązać się z zawilgoceniem ścian i przyczynić się do rozwoju grzybów pleśniowych. Ponadto mur zewnętrzny, który przy tradycyjnych rozwiązaniach znajduje się w strefie ogrzewanej i może zapewniać akumulację ciepła i stabilizować temperaturę w pomieszczeniu, przy ociepleniu od wewnątrz jest narażony na przemarzanie i związaną z tym degradację wynikającą z działania opadów atmosferycznych i niskich temperatur”

W „Krajowym Planie Działań...” stwierdzono też: „Odrębną grupę stanowią budynki wpisane do rejestru zabytków oraz objęte ochroną konserwatorską, gdzie przez istotny aspekt społeczny i kulturalny, nie wszystkie prace oraz rozwiązania techniczne mogą być zastosowane. Uwzględniając charakter historyczny i walory architektoniczne tego typu zabudowy, wzrasta koszt prowadzonej inwestycji”.

Biorąc pod uwagę przepisy krajowe oraz ustalenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2018/844 z 30 maja 2018 r. należy stwierdzić, że przewidziano odstępstwa dla obiektów zabytkowych, a zatem wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków nie stoją w sprzeczności z tymi przepisami.

Do tekstu *Wytycznych* załączam do ewentualnego wykorzystania *Opracowanie dotyczące możliwości termomodernizacji budynków zabytkowych ze szczególnym uwzględnieniem docieplenia przegród pionowych*, który mogą Państwo wykorzystać jako materiał pomocniczy.

Z wyrazami szacunku

Magdalena Gawin

Załączniki:

1. *Wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków zakresie ochrony wartości dziedzictwa kulturowego w procesie poprawy charakterystyki energetycznej budowli zabytkowych*
2. *Opracowanie dotyczące możliwości termomodernizacji budynków zabytkowych ze szczególnym uwzględnieniem docieplenia przegród pionowych*

Otrzymują:

1. Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków
2. Kujawsko – Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków
3. Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków
4. Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków
5. Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków
6. Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
7. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków
8. Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
9. Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków
10. Podlaski Wojewódzki Konserwator Zabytków
11. Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków
12. Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków
13. Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków
14. Warmińsko – Mazurski Wojewódzki Konserwator Zabytków
15. Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
16. Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków

Do wiadomości:

1. Narodowy Instytut Dziedzictwa

Potwierdzam zgodność kopii z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	566177.1814139.1883295
Nazwa dokumentu	Pismo wprowadzające do Wytycznych termomodernizacyjnych.pdf
Tytuł dokumentu	Pismo wprowadzające do Wytycznych termomodernizacyjnych
Sygnatura dokumentu	DOZ.070.2.2020
Data dokumentu	2020-02-28 16:42:25
Skrót dokumentu	13544926772571C42720573CFEF9FF2FDFFECED D
Wersja dokumentu	1.6
Data podpisu	2020-02-28
Podpisane przez	Magdalena Gawin Podsekretarz Stanu/ Generalny Konserwator Zabytków
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD .
Data wydruku:	2023-12-21 11:02:21
Autor wydruku:	Jaskólska Wioleta w zastępstwie za Sekretariat DOZ

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Administratora oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

ul. Krakowskie Przedmieście 15/17, 00-071 Warszawa, tel.: 22 42 10 499, fax: 22 826 07 26, e-mail: podsekretarz.gawin@mkidn.gov.pl